

Слово
про Б. Є. Патона

П. Г. Дегтяренко

Державне космічне агентство України, Київ, Україна

СЛОВО ВДЯЧНОСТІ Б. Є. ПАТОНУ

Історія створення Національного космічного агентства України та становлення ракетно-космічної галузі нашої держави, тісно пов'язана з іменем Президента Національної академії наук України Бориса Євгеновича Патона.

Борис Євгенович, не дивлячись на широкий спектр питань, які приходиться йому щоденно вирішувати, завжди знаходив час для розгляду проблем, пов'язаних з дослідженнями космічного простору, створенням нових технологій, матеріалів для ракетно-космічної техніки. Розуміючи важливість промисловості, особливо її високотехнологічних секторів, для розвитку економіки країни, Борис Євгенович був одним із ініціаторів створення Національного космічного агентства України, переконав у необхідності здійснення такого кроку Президента України Л. М. Кравчука, доручив групі вчених Академії наук підключитися до процесу підготовки необхідних документів.

Після утворення в 1992 році НКА України він підтримав нову структуру кадрами, так необхідними на час її формування, спрямувавши для роботи в агентстві кількох вчених.

Україна після дезінтеграції Союзу отримала близько 30 % наукового, промислового та кадрового потенціалу космічної галузі великої країни. Потрібно було здійснити необхідні заходи, щоб не втратити цей потенціал і спрямувати його на користь економіки молодої України. Тому на Національне космічне агентство України покладалося надзвичайно відповідальне, стратегічно важливе завдання: збереження цього потенціалу, його розвиток і примноження. В цій ситуації

багато залежало від керівників агентства, директорського корпусу галузі, керівництва держави.

З метою кращої координації зусиль наукових установ Академії наук і промислових підприємств та організацій космічної галузі Борис Євгенович очолив Раду з космічних досліджень Національної академії наук і спільно з керівництвом Національного космічного агентства спрямовував зусилля вчених, інженерів і конструкторів на найперспективніші напрямки досліджень, пов'язаних з космосом, та на створення сучасної ракетно-космічної техніки. З цією метою формувалися п'ятирічні національні космічні програми, які затверджувалися Верховною Радою України і отримували статус Закону.

Борис Євгенович намагався наповнити космічні програми перспективними науковими проектами, які б відповідали світовим тенденціям розвитку космічної науки та створенню сучасної космічної техніки.

За ініціативи Бориса Євгеновича спільно з Космічним агентством був створений Інститут космічних досліджень та Центр міжнародного космічного права. Ці інституції вносили вагомий внесок у формування державних космічних програм нашої країни, сприяли укладанню багатьох міжнародних угод і контрактів, здійснювали супровід і підтримку реалізації численних міжнародних проектів. Зокрема це європейські проекти «Твінінг», FP-7, «Копернікус», міжнародні — «Морський старт», «Наземний старт», «Дніпро» та інші.

Знаковим проектом, який підтвердив плідне співробітництво Національної академії наук і

Національного космічного агентства України з НАСА та науковими установами США, був політ українського космонавта Леоніда Каденюка на американському космічному шаттлі «Колумбія» (місія STS-87) в листопаді — грудні 1997 року. Вченими Національної академії наук було підготовлено десять наукових експериментів з космічної ботаніки, які провів на орбіті наш космонавт. Результати цих експериментів отримали надзвичайно позитивну оцінку в наукових колах світу.

Новим словом у практиці співробітництва Національної академії наук з космічною промисловістю нашої держави є приклад співробітництва НАН України з ДП КБ «Південне». Розроблено програму спільних робіт, яка фінансується дво-

ма установами. Ці роботи перебувають під постійним контролем Бориса Євгеновича Патона. Завдяки цьому у практику роботи КБ з проектування нових зразків космічної техніки впроваджуються найновіші напрацювання вітчизняних вчених. З року в рік розширюється коло питань, які спільно вирішуються в інтересах вчених та космічної промисловості. Серед них комплекс наукових та дослідно-конструкторських робіт з розробки концепції та проектування науково-промислової бази на Місяці.

Ентузіазм і оптимізм Бориса Євгеновича, його палаючі очі та добра посмішка надихають колег, що оточують його, на плідну, самовіддану працю, породжують прагнення приносити користь суспільству та країні.